

XX 'RASPRAVE U TURIZMU'

Zagreb, 12. listopada 2023.

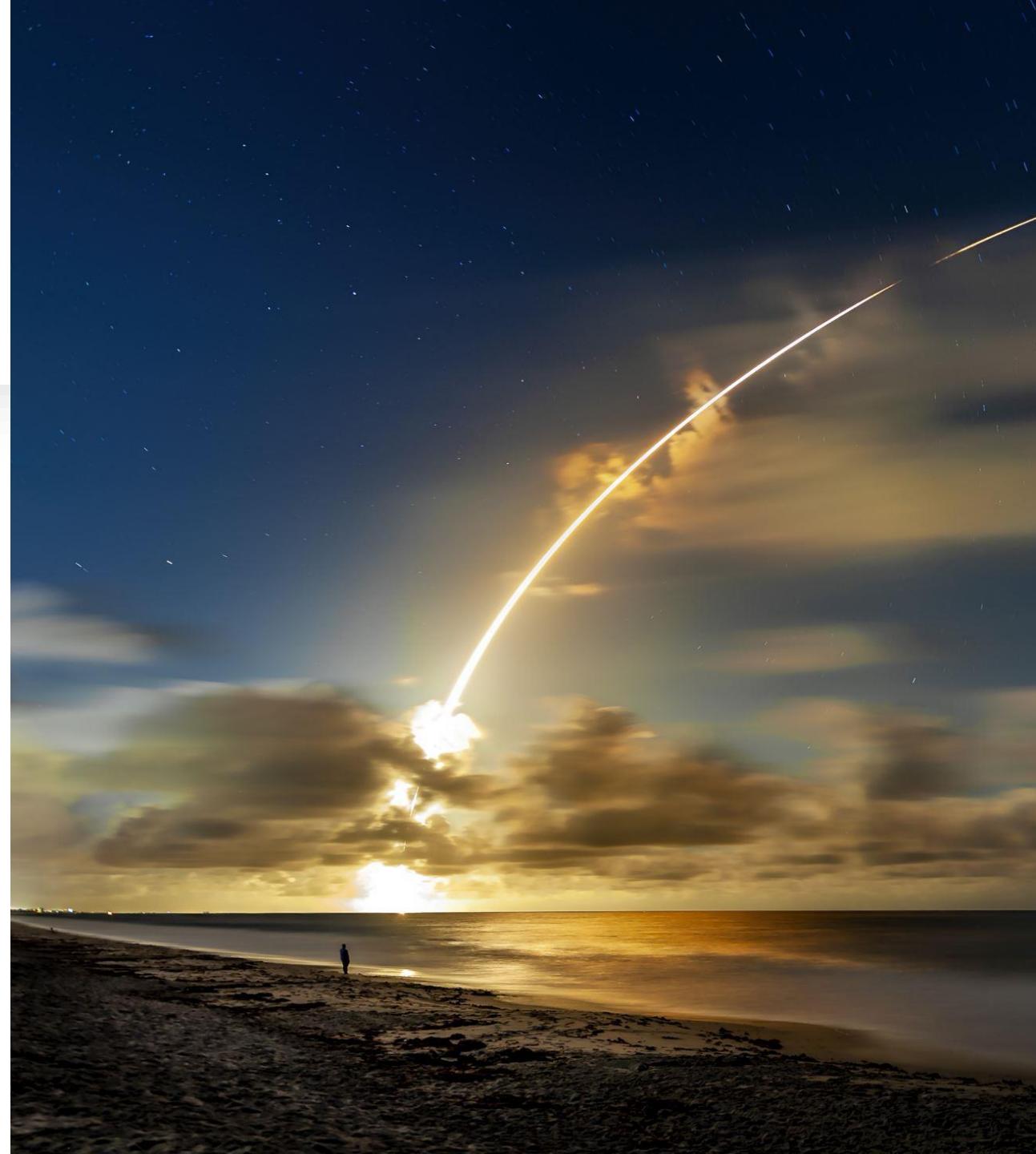
Prilagodba i ublažavanje utjecaja klimatskih promjena u turizmu

dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Sadržaj

1. Suvremeni turistički izazovi
2. Međuodnos turizma i klimatskih promjena
3. Utjecaji i hazardi
4. Rješenja
5. Mjere ublažavanja i prilagodbe

Prilagođava li se naše ponašanje ovim prizorima?

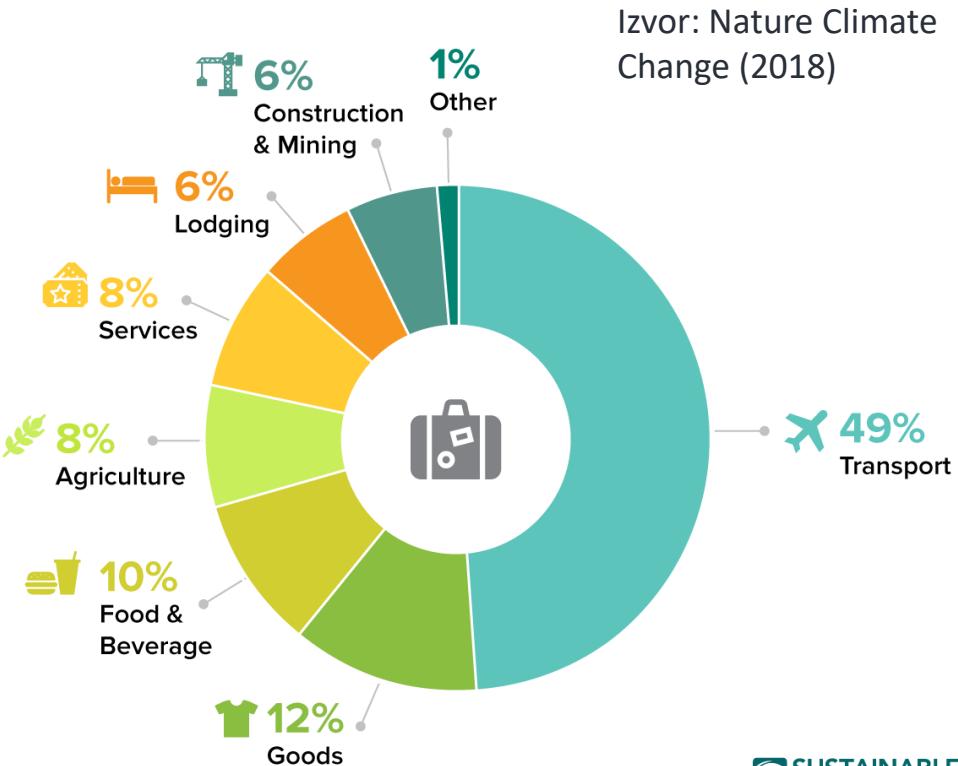
Turizam na prekretnici?

- Nalazimo se na raskrižju između neodrživog turizma prije pandemije i održivih turističkih strategija, politika i proizvoda novog doba (Nepal, 2020; Higgins-Desbiolles, 2020; Chang i sur., 2020)
- Jesmo li promijenili smjer?

Smanjenje broja turista			(dubinska) Transformacija turizma			
Preokret prekomjernog turizma	Promjena ka održivom turizmu	Razvoj novih turističkih proizvoda	Promjena vrijednosti	Uvođenje novih destinacija	Promjena ka domaćem turizmu	Pomak ka otpornosti
Higgins-Desbiolles, 2020	Chang et a, 2020	Lew et al, 2020	Stankov et al, 2020	Polyzos et al, 2020	Lapoint, 2020	Lew et al, 2020
Koh, 2020	Sheller, 2020	Nepal, 2020	Edelheim , 2020	Rogerson et al, 2020	Tommasini et al, 2020	Wen et al, 2020
Lopez and. Lois González, 2020	Sheer, 2020	Renaud, 2020	Higgins-Desbiolles, 2021	Enger et al, 2020	Jeon and Yang, 2021	Brouder, 2021
Celata and Romano, 2020	Ramagosa, 2020	Ranasinghe et al, 2020	Ateljević, 2020	Newsome, 2020	Wen et al, 2020	Prayag, 2020

Dihotomija odnosa klimatskih promjena i turizma

Odnos između klimatskih promjena i turizma složen je i višedimenzionalan, uključuje izravne i neizravne učinke (Arabadzhyan et al., 2021; Carrillo et al., 2022)

Turizam ovisi o resursima okoliša, a klima određuje duljinu i kvalitetu turističke sezone, stoga je klima preduvjet ostanka u destinaciji

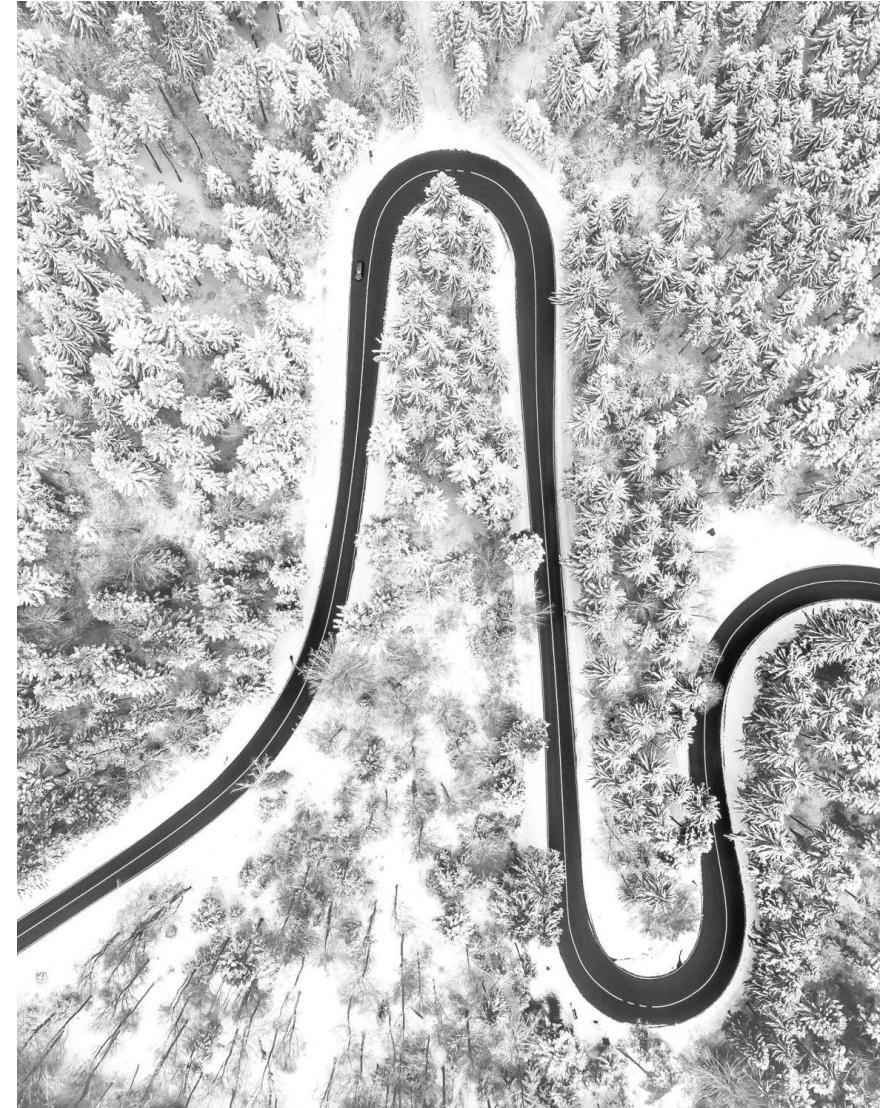
Klimatske promjene smatraju se nacionalnim i međunarodnim sigurnosnim rizikom koji će se stalno povećavati

Turizam doprinosi emisiji stakleničkih plinova (GHG), posebice putničkim prometom, uzročnika globalnog zatopljenja

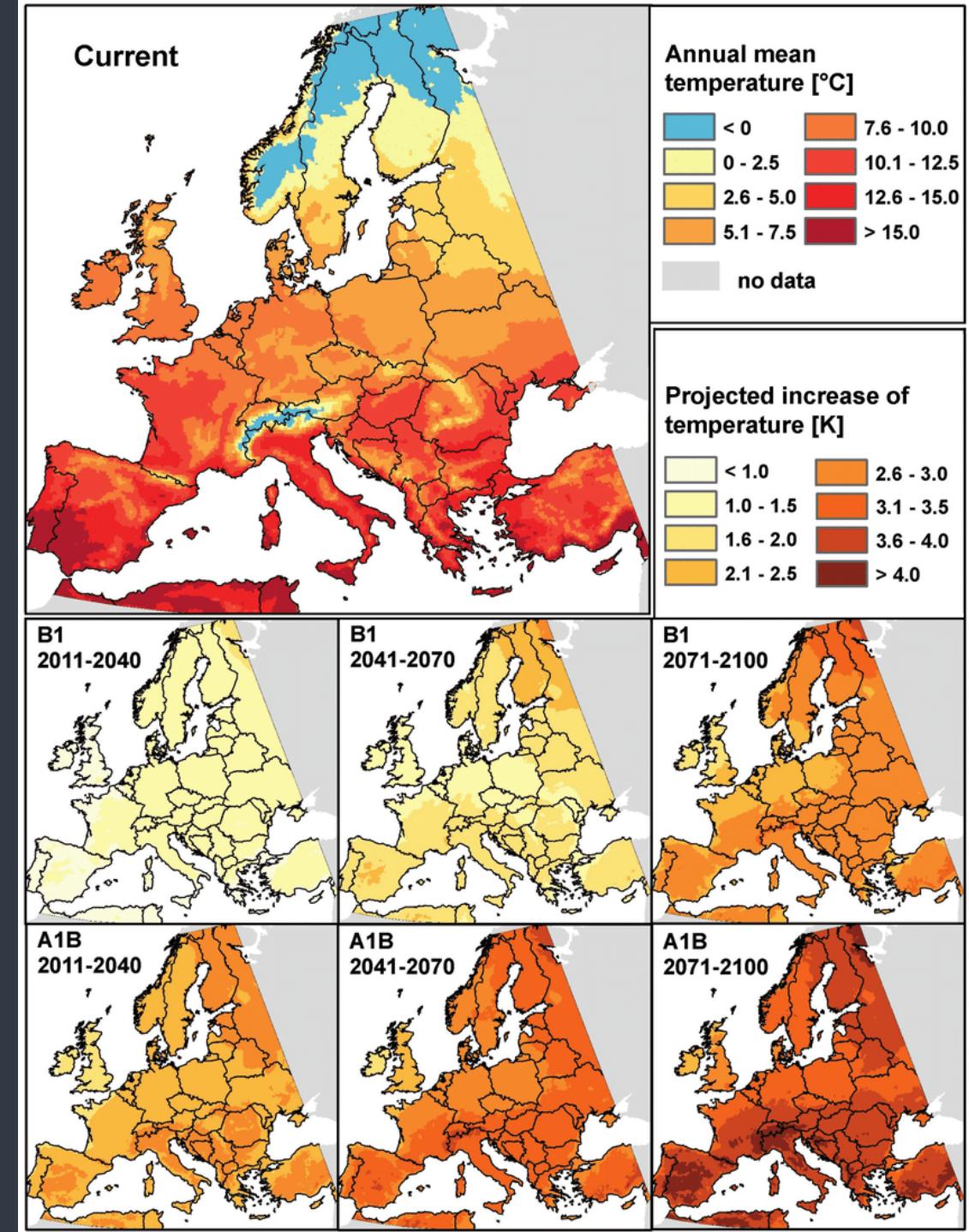
Dihotomija odnosa klimatskih promjena i turizma

- Utjecaj klimatskih promjena izazvao je široko rasprostranjene negativne utjecaje i povezane gubitke i štete po prirodi i ljudi koji su nejednako raspoređeni po sustavima, regijama i sektorima djelatnosti, uključujući turizam (IPCC, 2023).
- Turizam je jedan od značajnih doprinosa emisijama stakleničkih plinova (GHG) (Becken i Simmons, 2008; Russo i sur., 2020; Sun i sur., 2022) i u stalnom je sukobu s globalnom klimatskom politikom koja nastoji ublažiti i usvojiti klimatske promjene kroz održive projekte
- Stoga društva mogu težiti održivom razvoju na dva načina:
 - prilagodbom klimatskim promjenama (Kaján i sur., 2015.)
 - jačanjem postojećih kapaciteta (Scott i sur., 2010.).

Utjecaji i hazardi klimatskih promjena

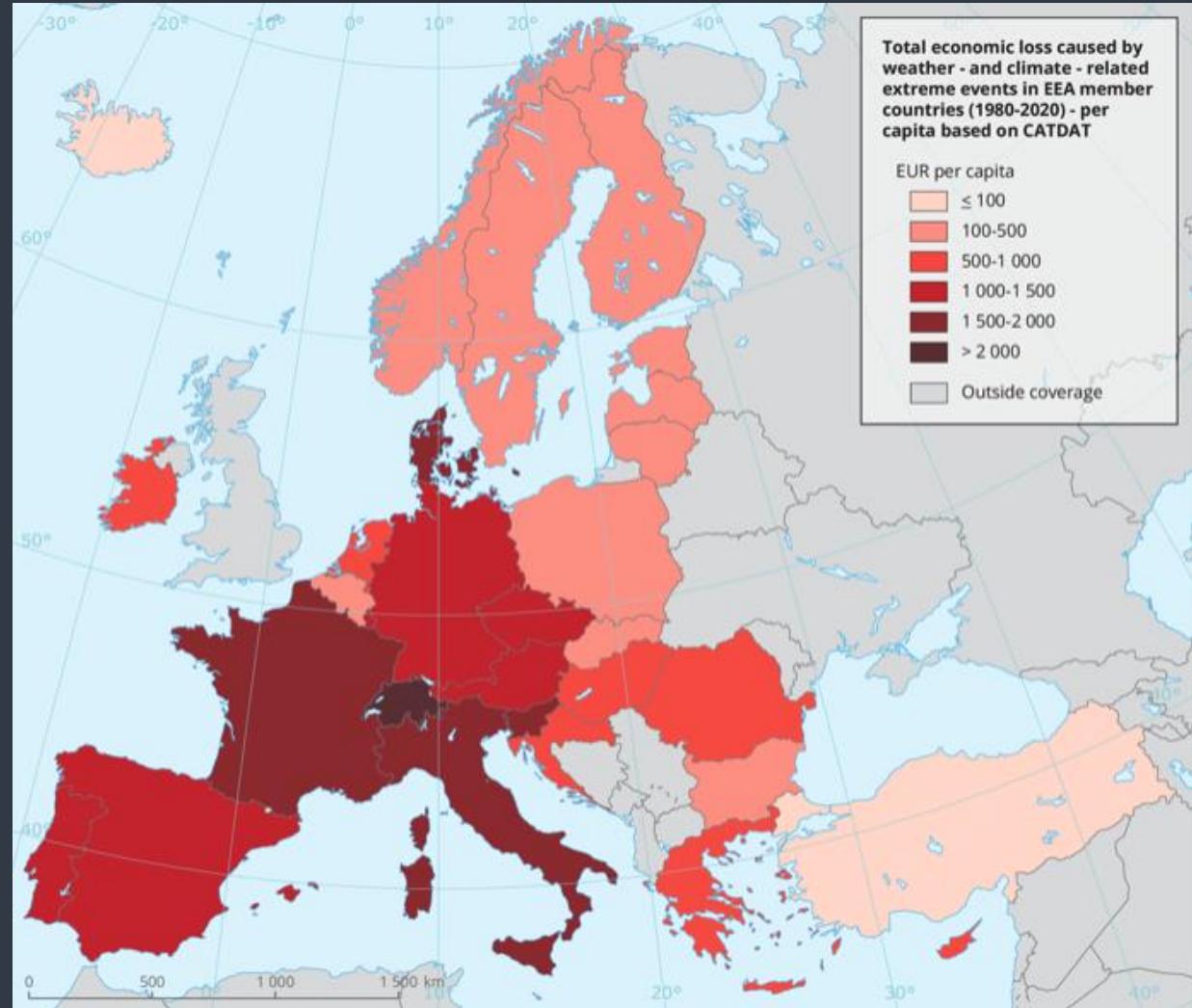
- Zagrijavanje atmosfere - mediteranska regija postat će "prevruća" za turizam u vrhuncu ljetne sezone već 2030-ih (Rutty i Scott, 2010)
- Trajno obalno plavljenje zbog porasta razine mora u Sredozemnom moru (Agulles et al., 2021)
- Porast broja ekstremnih klimatskih događaja (npr. olujni udari) (Satta et al., 2017)

Izvor: EEA

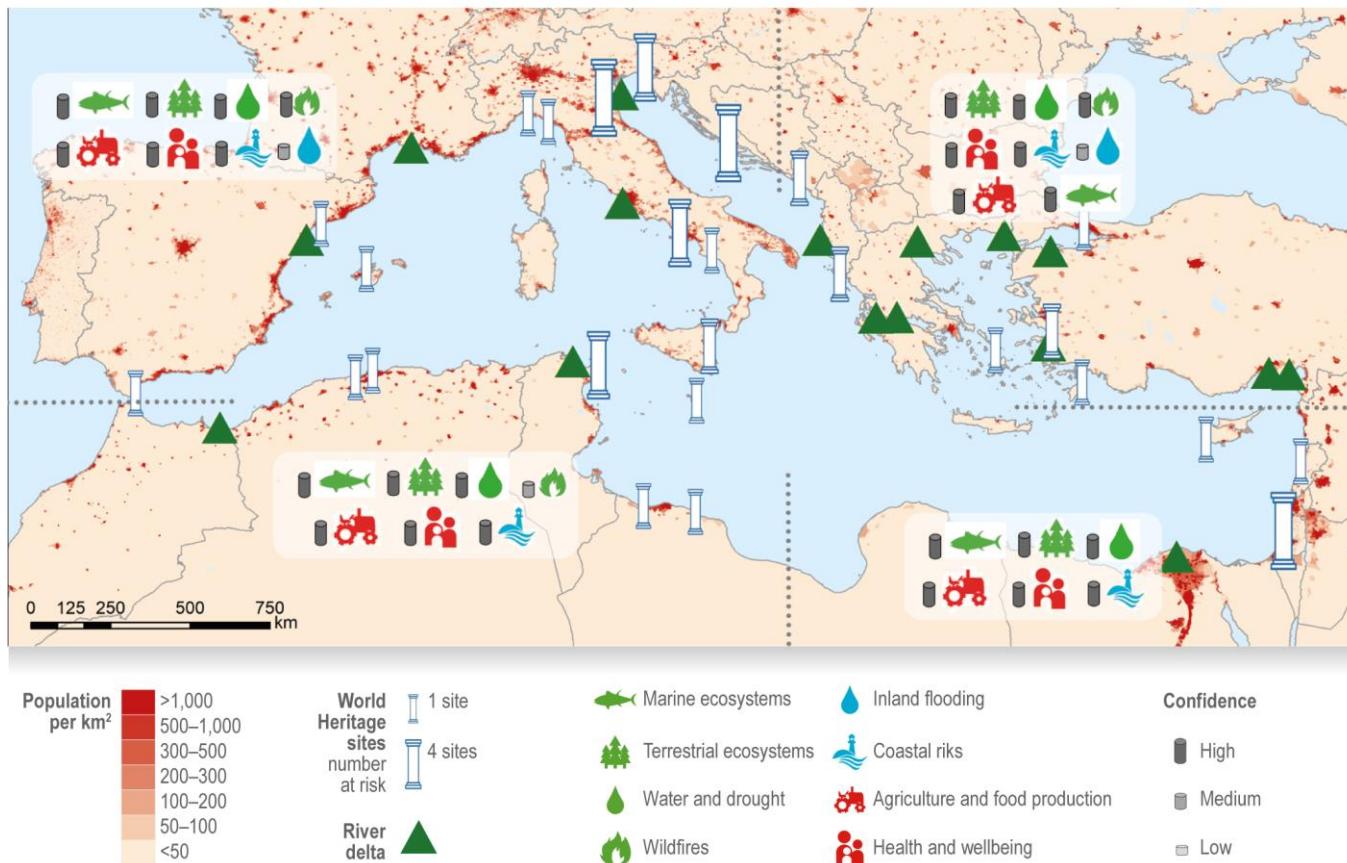
Utjecaji i hazardi klimatskih promjena

- Promjene u obrascima oborina (prekomjerne oborine ili dugotrajne suše, dostupnost vode)
- Utjecaji na gospodarske aktivnosti (primarno poljoprivredu, šumarstvo (požari) i turizam)
- Smanjenje kvaliteta života i zdravstveni rizici
- Štete na infrastrukturi i objektima

Izvor: EEA

Key risks in the Mediterranean and their location for SSP5-RCP8.5 by 2100

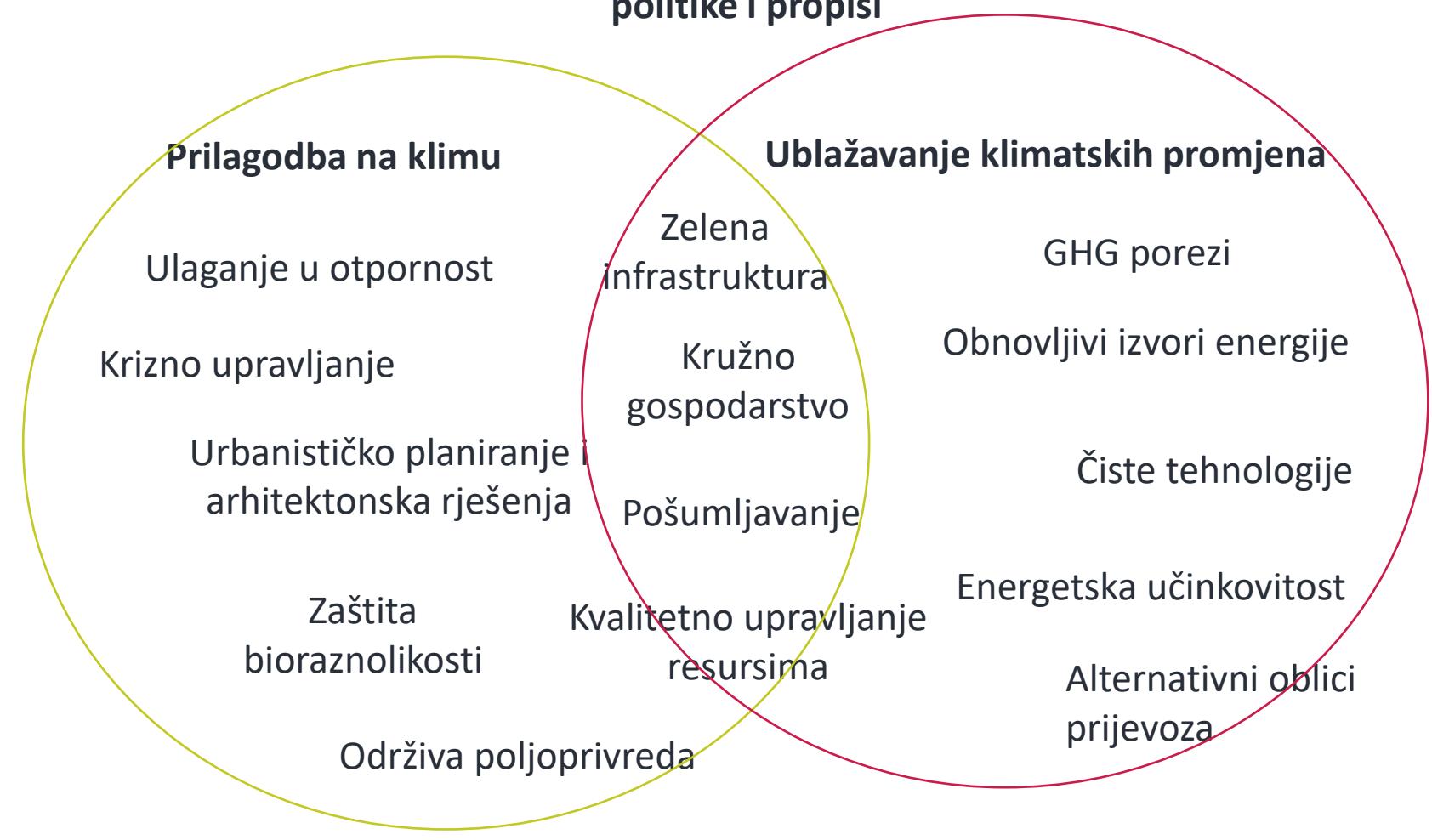
Izvor: IPCC, 2022

Kamo dalje?

- izloženost i ranjivost u svim turističkim destinacijama na Mediteranu je vrlo slična, a opasnost će se znatno povećati u sljedećim desetljećima
- No sposobnost uspostave strategija prilagodbe bila važnija od predviđene promjene opasnosti (Aguilas et al.; 2022.), stoga se postavlja glavno pitanje koje su to mjere i koliki je njihov kapacitet?

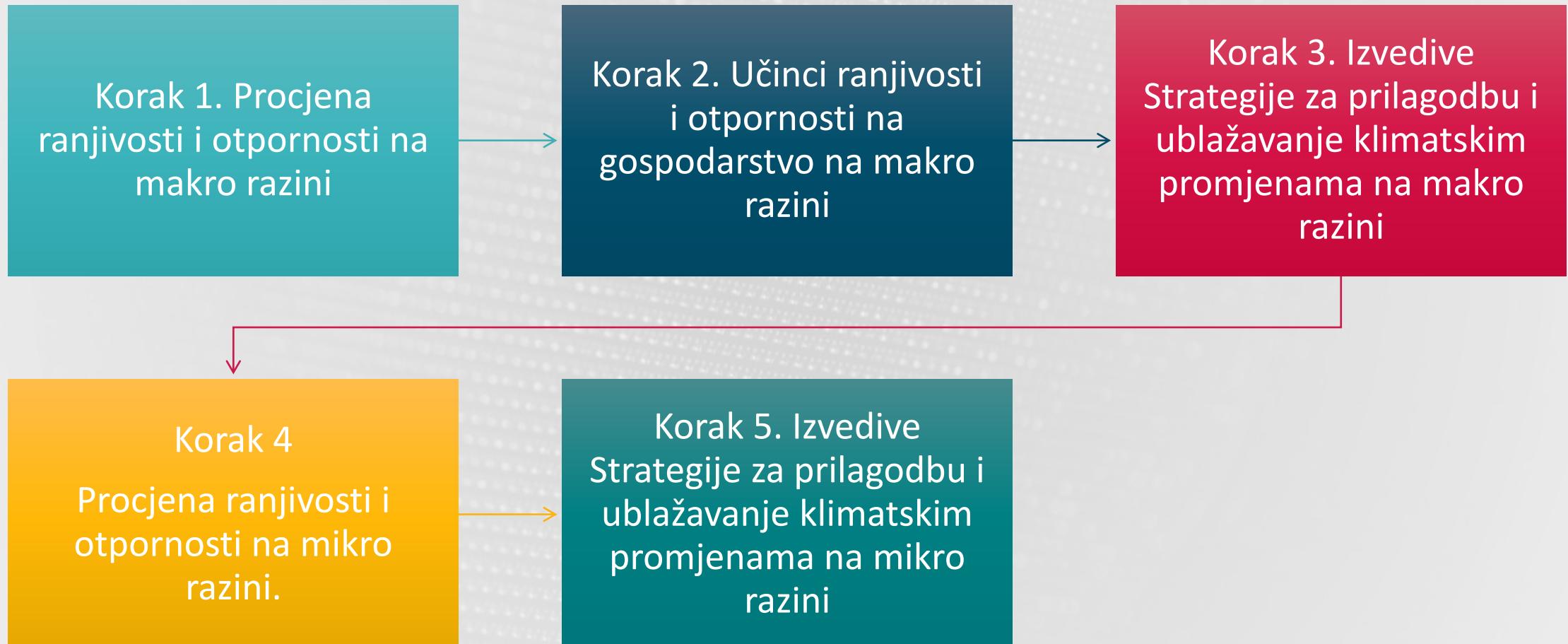
Rješenja

- Praćenje stanja
- Inovacija i istraživanje
- Javna svijest i obrazovanje

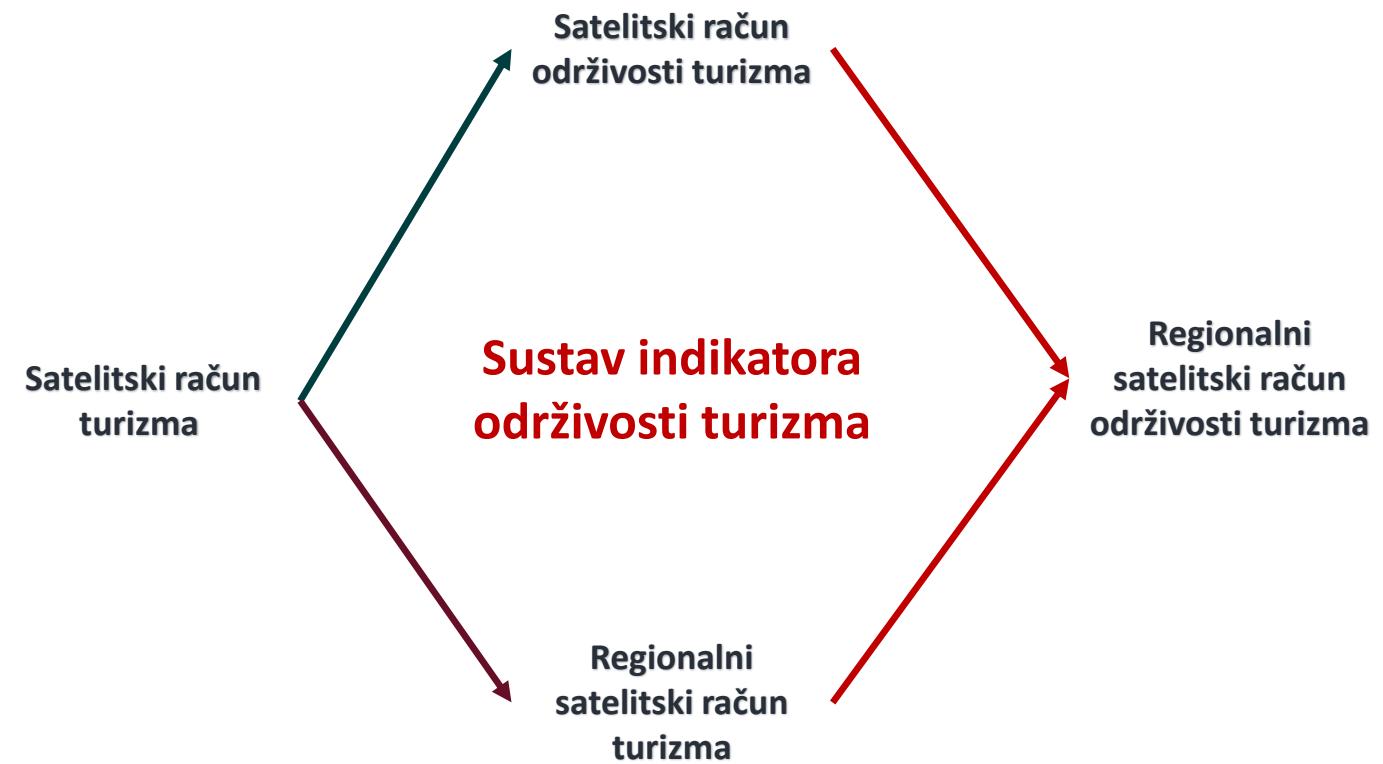
Suradnja pojedinca, zajednice, nacionalne i globalne razine

Sustavni pristup istraživanju potencijalnih utjecaja klimatskih promjena i razvoju izvedivih strategija ublažavanja i prilagodbe

Sustav satelitskih računa održivosti turizma RH

- U potrazi za rigoroznim i konzistentnim metodološkim okvirom, Institut za turizam, u suradnji s Ministarstvom turizma i sporta, pokrenuo razvoj sustava satelitskih računa održivosti turizma RH
- Projekt je pokrenut u okviru Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026., Reformska mjera C1.6. R1 Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora
- Metodološki okvir TSSA ugrađen je u nacionalno ekonomsko računovodstvo i računovodstvo okoliša, kao i metodologiju satelitskog računa turizma

Tko sve doprinosi GHG emisijama u turizmu?

**Prilagodbe
zbog
specifičnosti
Turizma u
RH:**

Vrsta supstance	Tablica opskrbe										Tablica uporabe		
	Stvaranje emisija			Bridging items				Akumulacija					
Turističke djelatnosti	Kućanstva	Sve druge djelatnosti	Neturistička I turistička (komercijalna I nekomercijalna)	Privatni automobili I brodovi	Privatni automobili I brodovi nerezidenata	Međunarodni zračni prijevoz	Međunarodni autobusni prijevoz	Međunarodni linjski brodski prijevoz	Međunarodni kruzeri	Tokovi iz okoliša	Ukupna opskrba emisijama	Tokovi u okoliš	Ukupno korištenje emisija
CO2											X		
Emisije otpuštene u okoliš													

Mjere ublažavanja u turizmu

- Prilagodba klimatskim promjenama odnosi se na prilagodbu prirodnih ili ljudskih sustava kao odgovor na stvarne ili očekivane klimatske podražaje ili njihove učinke, čime se ublažava šteta ili iskorištavaju korisne prilike (UNEP, 2008)
- Prilagodbu mogu odlikovati i manje promjene, poput promjena u ponašanju turista i stanovnika prema prirodi, hrani ili vodi
- Prilagodba se može odnositi na značajne infrastrukturne projekte, kao što je izgradnja obrane od porasta razine mora (Carmelo et al, 2021)
- Prilagodba klimatskim promjenama ovisi o tri ključna resursa (UNEP, 2008):
 - novcu
 - znanju
 - vremenu

Mjere ublažavanja u turizmu

- Ublažavanje se odnosi na radnje koje smanjuju utjecaje klimatskih promjena sprječavanjem ili smanjenjem emisije stakleničkih plinova (GHG) u atmosferu (Abbass i sur, 2022)
- To se postiže ili poboljšanjem tehnološke, ekonomске i društvene infrastrukture (Michailidou i sur, 2016) ili utjecajem na prirodne sustave
- Iako se ublažavanje može ostvariti kroz tehnološke inovacije i tržišne mehanizme, značajno smanjenje emisija stakleničkih plinova može se postići promjenom ponašanja, s obzirom na sve veći broj ljudi koji sudjeluju u turizmu (UNEP, 2008)

Integracija mjera

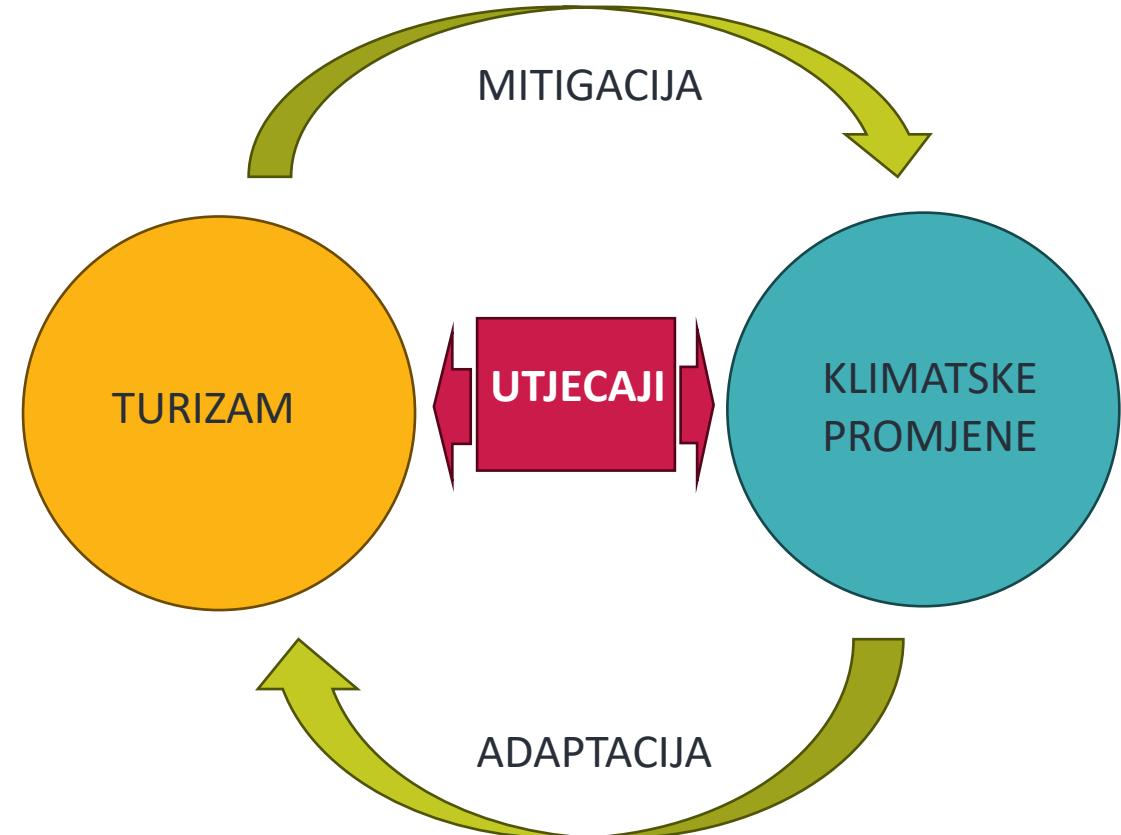
Prilagodba i ublažavanje mogu biti komplementarni, zamjenjivi ili djelovati neovisno jedno o drugome (Bogner et al 2008)

Ako je komplementarna, prilagodba smanjuje troškove utjecaja klimatskih promjena i time smanjuje potrebu za ublažavanjem (Le TDN, 2020).

Zašto u turizmu sramežljivo implementiramo mjere?

- Dugotrajne su i rezultate treba čekati
- Neugodne su i mogu utjecati na smanjenje potražnje uslijed konzistentnog provođenja mjera
- Ponekad su skupe
- Nedorečene su i nedovoljno specifične
-

- dr. sc. **Dunja Mazzocco**
Drvar, WWF Adria
- prof. dr. art. **Ljubomir Miščević**, Arhitektonski fakultet
- **Deana Stipanović**, mag. oec.; mag. iur. Valamar Riviera d.d.
- dr. sc. **Tanja Likso**, DHMZ

dr. sc. **Hrvoje Carić**,
(moderator), Institut za turizam

ADAPTATION

MITIGATION